

Li bê vièdje di Heyd

Victor PONSARD
(Wallon de Heyd)

Cwand l' vèsprèye tome, cwand dj' so tot seû
Cwand ki tot l' monde a lèyi oûve
C' èst tot sèrant l's-oûys ki dji rveû
Dji rlouke âdvins adlé li stoûve

Dji rveû nosse bê riyant vièdje
Lès tièsses di mwère di nos vîles vòyes
Nos robinèts k' èstît st-a sètch
Nos vîs parints ki son-st-èvoÿe

Nos bès bayârdès èt leû harnèt
Li tièsse plin.ne d' ôr di leûs roudjons
Tinglant lès trèts dès vîs clitchèts
Èt tnant l' lignète, on fîr tchèron

Dji vrveû ridé so l' grand vèvi
K' a freûd ki fève, lès djônes nâcions
Dji lès veû co dhinde lu bati
Come dès bolides so leû sclèyon

Dji m' riveû èl prèmiè ànèye
Èt l' ivièr avou mès sabots
Dji rveû nosse bon vî Lawarèye
Dj' èl veû ariver a moto

Pokwè a-t-on côpé l' vîhe sâ
K' aveût vèyou co traze djon.nèsse
Avou l' robinèt d' 'mon Massâ
Lî spritchî d' l' êwe jusk' a sol l' tièsse

Dji rveû co toti lès hirèyes
Cwand c' èst k' arivéve li pitit meû
Èt dji rveû co lès djon.nes fèyes
Potchî houte dès blames dès grands feûs

So l' èglome, on-z-ètinds l' marhâ
Tot è souweûr, bouhî so l' fièr
Èt trava li djvâ a pîd d' hâ
Rawâde ki s' cwèpî èl rifère

Al cinse, on-z-ètinds co l' sonète
Dè l' « Mélotte » ki sètche li crin.me foû
Dè bon lècê, k' a n'né l' neûrète
Mon Dju, k' ça sint bon l' tchôd modou

Tot d' on côp, vla ki l' nut' rafûle
Li vièdje divins s' grand mantê.
Adon, tot l' monde s' èdwème pâhûle
Tot hoûtant tchanter lès clouctrès

Tote li nut', mès vîlès orèyes
Mi sèrinèt l' nom dès-andrwèts
Ki limitèt mi ptite patrèye
Dès noms k' jamâ y dji n' rouvèyèrè

Lès hés d' Wéris èt dèl Coulèye
Lès rotches a frin.ne èt l' trô d' Hohière
Li vòye dès titches èt dvant lès tèyes
L' pazê dès crèsses èt l' bèlvédère

L' tère â mâle èt l' bwès dès barons
Li creû Mèrchî, lès rotches Kinèt
Èt rèye èt al biète li bouhon
Li tchè dès states èt so martchè

Li vòye dès plins èt è pètni
Li bwès Djèrà èt Bôdrihé
L' pèré Colâ èt â pahi
L' comène di Mwèrèye èt dzeû Hé

Li vòye dès pwètes èt l' patinê
Dizeû lohré èt so Grandhon
Lès hés d' Djuzin.ne èt dzos Bihê
Prèale, Sièrèye èt l' tchè dès ponts

Awè, sont bin doû a-z-ètinde
Ca c' èst tot nosse pitit payis
Èt come i sèrèût bin a plinde
Cî d' nos-ôtes kè l's ârèût rouvî

Nin tot çoula, c' èst dè passé
Oûy, li vièdje a candjî d' pè
Il a pris s' bagne, 'l èst tot nozé
Il a mètou on noû panê

Lès routes èt leû novè paltot
Rlûhantes come s' on l's-âveût cirés
Dès routes ki n' fizèt pus l' gros dos
Avou dès bès vêrts acostés

Nosse monumint a fêt twèlète
Avou ine bèle peloûze divant
Félicitâcion å champète
I l' sogne come on sogne in-èfant

È fleur, ou cwand lès foyes toumèt
È l' ivièr, ou å meûs d' awout
On n' pout dire cwand il èst l' pus bê
Sèreût bê minme moussi tot nou.

Ossi, criant a nos-èfants
K' i nè l' divèt jamây cwiter
K' i n' vindèhe nin po pèce di pan
Li ptite mohone k' il on-st-a Heyd

Dihant l'zî, mins k' i n' roûvièhe nin
Ki so lès vîs pârens k' on cwite
On veût trop târd, malureûsmint
K' leûs djèrins djoûs passèt bin vite

Asteûre, i n' nos nmeûre k' a tchanter
Vîve nosse bê ptit vièdje di Heyd
Pitit vièdje wice ki l' bêté
Lî brotche foû po tos lès costés

Nos djon.nès djins l' ont bin compris
C' èst grâce a zèls ki nos-èstans
È cisse sâle k' il ont radjon.ni
Avou amour èt leûs ptits francs

Ca tot tchantant nos vîs rèspleûs
A swèssante ans, c' èst tot tronlant
Ki nos montans so l' sîne ureû
Nosse coûr potche èt rtrouève sès vingt ans

Rassonlant nos, li pus possibe
Tant ki nos djanmes nos pwèrtèt co
Ossi lontins ki l' mwère nos hipe
Chal i lût tofèr li solo.

Chal on s' amûze, on tchante, on rèye
Tot parèy a dès grands èfants
Tins-in-tins i fât k' on roûvèye
K' on-z-a pluzieûrès fèyes vingt ans

Cwand nos frans nosse djèrin hikèt
Sohêtant ki s' seûye a Heyd
An atindant on blanc pèkèt
C' èst m' toûrnèye, a vosse bone santé.

Malêjis mots

agnoler (s') = agenouiller (s') / **bagne** = bain / **bayârd** = étalon de trait / **chal** = ici / **clitchèt** = tombereau / **clouctrê** = crapeau / **cwèpî** = cordonnier / **djèrin** = dernier / **èglome** = enclume / **hiper** = échapper / **lèyi** **oûve** = terminer sa journée, son ouvrage / **lignète** = cordeau pour mener l'attelage / **marhâ** = maréchal ferrant / **Mélotte** = marque de machine à traire / **mode** = traire / **neûrète** = noirette, prénom donné à une vache noire / **nozé** = joli / **pâhûle** = paisible / **rafûler** = emmitoufler / **roudjon** = grelot / **sâ** = saule / **sclèyon** = traîneau de cultivateur pour traîner la herse ou la charrue / **tchèron** = charretier, voiturier / **vîhe** = vieux / **vièdje** = village / **wice** = oû.